

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi,
Ondokuz Mayıs University Journal of Women's and Family Studies

e-ISSN: 2791-6871, OKAD Haziran 2023, 3 (1): 135-138

Emanet Emek: Göç Yollarında Kadınlar

Entrusted Labor:
Women on Migration Routes

Buse Nur DAĞCI¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı, Samsun
· busendagci@gmail.com · ORCID > 0000-0001-5347-5163

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Kitap İncelemesi/Book Review

Geliş Tarihi/Received: 30 Mart/March 2023

Kabul Tarihi/Accepted: 12 Haziran/June 2023

Yıl/Year: 2023 | **Cilt-Volume:** 3 | **Sayı-Issue:** 1 | **Sayfa/Pages:** 135-138

Atıf/Cite as: Dağcı, B. N. "Emanet Emek: Göç Yollarında Kadınlar"

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi 3(1), Haziran 2023: 135-138.

EMANET EMEK: GÖÇ YOLLARINDA KADINLAR

ÖZ

Gülay TOKSÖZ'ün kaleme aldığı "Emanet Emek" adlı bu kitapta, çeşitli sebeplerden dolayı farklı ülkelere göç eden insanların yaşadıkları, sosyal hizmet disiplini de ilgilendiren bir bağlamda ele alınmaktadır. Kitap özellikle kadınların göç ettikleri yerlerdeki yerel halkın kendilerine olan bakış açılarını, çalışma koşullarını ve işgücü piyasasındaki durumlarını ele alırken toplumsal cinsiyet rolleri, ataerkillik ve kapitalist yapının bu durumu şekillendirdiğini vurgulamaktadır. Kitapta genel olarak kadınların emek göçünün tarihsel evreleri, istihdamda kadın ve erkek dengesi, göç sonrası yerleşme süreçleri, çalışma yaşamı deneyimleri ve mücadeleleri incelenmektedir. Kitap, dört bölümden oluşmaktadır. Bu kitap değerlendirmesi yazısında bu dört bölümün eleştirel bir gözle sosyal hizmet perspektifinden değerlendirmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın Emeği, Göç, Sosyal Hizmet.

ENTRUSTED LABOR: WOMEN ON MIGRATION ROUTES

ABSTRACT

In this book titled "Emanet Emek" written by Gülay TOKSÖZ, people who migrate to different countries for various reasons are dealt within a context that also concerns the social work discipline. While the book deals with the perspectives of the local people, working conditions and the situation in the labor market, especially in the places where women migrate, it emphasizes that gender roles, patriarchy and capitalist structure shape this situation. In the book, the historical stages of women's labor migration, the balance of men and women in employment, post-migration settlement processes, working life experiences and struggles are examined. The book consists of four parts. In this book review article, these four chapters are critically evaluated from a social work perspective.

Key Words: Women's Labor, Migration, Social Service.

GİRİŞ

Tarih boyunca insanlar eşitlik içermeyen kapitalist gelişmeler, iklim krizleri, salgın hastalıklar, savaşlar gibi sebeplerle farklı ülkelere göç etmiş ve büyük bir insan hareketliliğinin yaşanmasına neden olmuştur. Sosyal hizmet disiplininin de alanına giren bu insan hareketliliğinin büyük bir bölümünü kadınlar oluşturmaktadır. Alanyazın, kadınların göç ettikleri yerlerdeki yerli halkın kendilerine karşı olan bakış açılarını, iş hayatlarındaki çalışma koşullarını ve işgücü piyasasındaki durumlarını ataerkillik ve kapitalist yapının oluşturduğunu belirtmektedir. Gülay TOKSÖZ, bu kitabında tüm bunları göz önünde bulundurarak 20. yüzyılın ikinci yarısından günümüze kadar olan kısmını kapsayacak şekilde emek göçünün geçirdiği tarihsel evreleri, çalışma alanlarındaki kadın ve erkek dağılımının oranlarını, bu oranların değerlendirmelerini, dezavantajlı bir grup olarak ele alınabilecek göçmen kadın grubunun göç sonrası yerleşme süreçlerini, çalışma yaşamı deneyimlerini, deneyim süreçlerinin iyileştirilmesine yönelik mücadelelerini, göçlerin kadın bağlamındaki tarihsel sürecini, göçmenlerin yaşadıkları zorlukları, eşitsizliklere ve toplumsal cinsiyete yönelik mücadelelerini göçmenlerin sadece kurban değil özne olarak görülmesi yaklaşımıyla ele almıştır. Değerlendirilmesi yapılan bu kitap dört bölümden oluşmaktadır.

ANALİZ VE DEĞERLENDİRME

Yazar Gülay TOKSÖZ, lisans ve yüksek lisans eğitimlerini Orta Doğu Teknik Üniversitesi Ekonomi ve İktisat bölümünden, doktora düzeyinde eğitimini Freie Universitaet Berlin Politik Bilimler bölümünden almıştır. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nden emekli öğretim üyesi olan yazarın 1992'den beri, uluslararası emek göçü, kalkınmada kadın emeği, toplumsal cinsiyet perspektifinden işgücü piyasaları konularına ilişkin çok sayıda ulusal ve uluslararası yayını olduğu aynı zamanda akademik çalışmalarını bu alanlar üzerinde yoğunlaştırdığı görülmektedir. Bu kitabında da kadınların emek göçünü birçok perspektifle ele almıştır.

Kitabın kapağına bakıldığında fabrikada çalışan bir kadın tasviri görülmektedir. Sosyal hizmet disiplininin müdahale alanlarından olan kadınların işçi statüsündeyken yaşadığı sorunlar kitabın genel içeriğini kapsamaktadır. Kitap içeriğiyle uyumlu bir kapak resmi seçildiği söylenebilir. Kitabın birinci bölümünde, göçmen kadınların "göçmen" sıfatını taşıyor olmalarının altındaki sebepler irdelenmiş, işgücü piyasasındaki dezavantajlı konumlarına bakılmış, sendikalaşma oranları ülke bazında ele alınmış ve özellikle Batı Avrupada İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan olumsuz yaşam deneyimleri ve sosyodemografik değişimler sonucunda oluşan işgücü açığından dolayı kadınların fabrikalarda çalıştıkları süreç incelenmiştir. Bu bölümde kitabın başlığıyla yazarın anlatımının örtüştüğü görülmektedir.

Kadının emeğinin nasıl hane içinde görünmez hale getirildiği, emanet konumda görüldüğü ve kadının konumunun ikincilleştirildiği yazar tarafından anlatılmaktadır. Güncel tartışmalarda da ele alınan, göçmenlerin o ülkenin yerel halkının yapmak istemediği vasıfsız olarak tasvir edilen ikincil işlerde çalışması konusuna bu bölümde değinilmiştir. Kitabın ikinci bölümünde, göçmen kadın işçilerin çalıştıkları ev, bakım, temizlik vb. alanlarında yaptıkları işlerdeki güvencesizlikleri, bu alanlardaki emek işçiliğinin gelecekteki durumu, kadınların sosyal güvenceden yoksun çalışmalarının olumsuz sonuçları ve göçmen kadınların ülke bazında incelenerek çalışmalarının sosyal refaha sağladığı katkılardan bahsedilmektedir. Kitabın üçüncü bölümünde, göçmenlere yönelik yerel halkın tutumu, göçmenlerin ülkeye entegrasyon düzeyi, kuşaklararası eğitim ve çalışma durumlarının benzerlik oranları, okula devamlılık seviyeleri ve çalışma yaşamlarındaki sorunlar ele alınmıştır. Örneklerle desteklenmiş olması anlatılanları daha fazla akıcılaştırmış ve net hale getirmiştir. Kitabın dördüncü ve son bölümünde ise göç etme nedenlerinden, küreselleşmenin göç üzerindeki etkilerinden, beyin göçünden, göçmen kadınlar üzerinde oluşan önyargılardan, ayrımcı tutumlardan, göçün itici ve çekici özelliklerinden bahsedilmiştir. Burada yazarın göçün mikro ve makro boyuttaki yapısal nedenlerini aydınlattığı görülmektedir.

Tüm bu bölümlerin pek çok farklı ülkeden olmak üzere ve ülke bazında değerlendirilerek geniş bir perspektifle ele alınarak göçmen işçi kadınların hayat hikayeleriyle desteklenmiş olması, var olan durumun netleştirilebilmesi adına uluslararası bir bakış açısıyla ve açıklayıcı bir anlatım şekliyle yazıldığı görülmektedir. Dil ve üslup açısından değerlendirildiğinde anlaşılır, etkili, akıcı, net ve sade bir dil kullanılmıştır. Dipnotlarla okuyucunun takılması muhtemel yerler yeterli düzeyde açıklanmıştır. Bu durum okuyucuyu sıkmadan ve akıcı bir şekilde okumasını sağladığı için kitabın güçlü yönlerinden biri olarak ele alınabilir. Kadınların hayatlarını düzene koyma ve iş hayatındaki eşitsizliklerle mücadele etme süreçleri kapsamlı bir biçimde açıklanmıştır. Bu açılardan bakıldığında kitabın dezavantajlı ya da risk altındaki göçmen kadınlara yönelik detaylı bilgi edinilmesi bağlamında sosyal hizmet alanına katkı sağladığı, boşlukları doldurduğu ve yazarın kitapla ilgili amaçlarına ulaştığı söylenebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Genel olarak eserin, göçmen kadınlar ve göç üzerine ışık tutan bilgilendirici bir yaklaşımla ele alındığı, sosyal hizmet alanındaki güncel tartışmalarla ilişkili olduğu ve sosyal hizmet alanına katkı sağladığı söylenebilir. Yazarın amacının, göçün kadınlar üzerindeki yansımalarını ortaya koymak, küreselleşmeden dolayı değişken olan işgücü piyasasının göçmen kadınlar üzerindeki etkisine bakmak ve kadınların deneyimlerine yer vermek olduğu görülmektedir. Yazarın amacına ulaştığı değerlendirilmeler sonucunda söylenebilir. Kitabın içeriğinin sosyal hizmet

disiplinine uygunluğu değerlendirildiğinde bu alanda, g ç ve göçmen kadın kavramları üzerine faydalanılması gereken kitaplardan biri olduğu belirtilebilir. Bu noktada g ç ve göçmen kavramlarıyla ilgilenen sosyal hizmet mesleğinin savunuculuk rolü kapsamında bu alandaki müdahaleleri önem arz etmektedir. Emek göçü yapan ve bu şekilde çalışmalarını sürdüren kadınların g çlendirilmelerinde, sosyal işlevsellik kazanmalarında ve eşit hak mücadelelerinde önemli bir rol oynamaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitizliğinin, kadının toplumdaki statüsünü ve iş hayatında karşılaştığı zorlukların derecesini ne boyutta artırdığını görmeyi bu kitap mümkün kılmaktadır. Kitapta da anlatıldığı üzere kadın emeğinin erkek emeğinden daha değersiz görülmesi, ücret eşitizlikleri, uzun çalışma saatleri, çalışılan işte yükselme imkanının bulunmaması, fiziksel ve ruhsal açıdan aşırı zorlayan işlere mecbur bırakılması ve bunun sonucunda yaşadığı meslek hastalıkları, eğitimindeki sınırlı imkanlar, ataerkil düzenden kaynaklanan problemler, cinsiyet temelli ayrımcılıklar ve toplumsal cinsiyete dayalı roller onları hem işgücü piyasasında hem de toplumsal yaşamda görünmez ve ikincil konumda kılabilmektedir. Sosyal hizmet perspektifiyle değerlendirildiğinde bu durumda kadının güçlendirilmesi sağlanmalı, çevresi içinde birey ele alınarak yani ekolojik bir yaklaşım benimsenerek müdahaleler planlanmalı ve kadının yaşam koşulları iyileştirilmelidir. Tüm bunlar ele alındığında kitaptan genel anlamda yapılabilecek en önemli çıkarım insan onuruna yakışan ve insan haklarını temel alan bir yaklaşımın her insanın hakkı olduğudur. Bu bağlantılarda yazarın değerli çalışmaları neticesinde önemli çıkarımlar yaparak kitabında başlıklarda sunmayı amaçladığı her Őeyi sunduğu yorumu yapılabilir.

KAYNAKÇA:

Toksöz, G. (2021). *Emanet emek: g ç yollarında kadınlar*. Ankara: Dipnot Yayınları.